

Landskap: *Småland* Upptecknat av: *Hult Dahlin*
 Härad: *Östbo* Adress: *1935*
 Socken: *Tämmö* Berättat av: *Anders Svensson*
 Uppteckningsår: *1935* Född år *1886* i *Tämmö*

Uppteckningen rör *Repläggning.*

Sagomannen är slaktbrukaren och
 fiskaren Anders Svensson, Näset, Tämmö.
 Han är ganska lyftliten av sig och har
 tydligen mycket svårt för att uttrycka
 sig. Trots att han sett sig om i världen
 och i sin ungdom emigrerat till Förenta
 Staterna är han mycket tillbakadragen
 och blyg, vad det nu kan bero på. Men han
 är en riktig hedersman och bär därvid gärna
 fiskaren Iven Johan Andersson, Kerkelund

Tämnö, som är utklad i uppskriften: "Lekta
jämte fisket i Flöran samt en typisk gammal
Tämnöfiskares livshistoria."

Anders Svensson berättar följande
om repläggning, som han väl känner till:

"Ja här ser hen en repläggare.
Med den här jag "leg" en hel del rep. Jag
fick den för en del år sedan, men nu an-
vände jag den inte längre. Det lånar sig inte,
kan verka. Det är för mycket benvär med att
lägga rep. Då är det bättre att köpa dem.

Vad repläggaren berättar? Jo,
först ha vi här en vinna, som vi fäsk
säkert i marker. Den går lätt att klubb-
na, ty den är ganska mörk. Vi kalla den

skrä för "uppskriften". Den är gjord av en
 Oskra som uppskall är av en trä. Den
 har ett par gråmar genomslagna (in-
 sett genom borrhål) på den raka stäng-
 som skall vridas runt. I de små grå-
 marna fästade man den en änden
 av garnet, som man skulle lägga
 rep av. — Man kunde också fästa
 "uppskriften" i snallstakstaken till en
 stöde, en skulptur eller en dröj. Den
 satt den stödigt fast.

Och här ser man den andra
 delen av replaggaren. Den gickade
 man mestadels fast mellan en bän-
 gäddörr, och så stod man inne i bän-
 gäddörr. Ja, där är också en rep. Den går

länkare att dra sig runt än seven på
"nyttårsdagen". Den är nämligen lagd
på fyra kuggjul av trä, som typer
till tillsammans. Seven är direkt
fäst vid mittkullen, som dräner de
andra tre rullarna. De rullarnas
järnaxlar går ut på den andra
sidan än seven. Det är tre järnaxlar
som ha krokar i ändarna. I den
föster man också garnet, som man
lägger rep med. Ja, det finns ju
stucken kuggar på varje rulle. Rulla-
na är av boken (bokträ). Delyttr
brädet, där järnaxeln går ut, är också
av boken. Det är fäst med fyra träbiter
vid hälsatvot, som det kallas, på vika.

Och till sist ha vi här pylen
som vi fäster mellan garnbåarna
så att repet bli väl lagt. Vi kalla
den för "nåten". Den är försedd med
de "ällor", rännor, som rek. Det var
långt många ällor till de båtar.

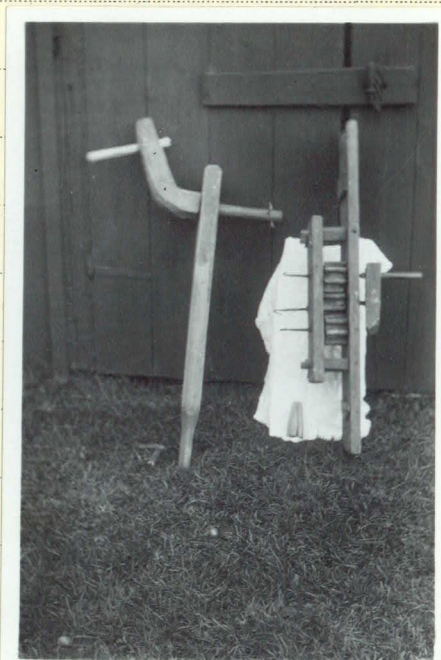


Bild 1.

Repläggare

Fr. v. synas: "Hypständer",
"nåten" och träskivret,
den egentliga repläggaren.
Och en av "ällorna" på
den decimeterlånga "nåten"
synes tydligt.

Notan: se nästa sida.

Replättsarens mät:

1/ "Myntärens" $l = 92$ br. 13 fjällek = 5
fr klypskad och rundad 20 cm överför marken.

2/ Den egentliga replättsarens $l = 110$. De fyra kugg-
bjälarna av trä ha jäm stycken kuggar, som äro
6 cm breda och varje kugg $2\frac{1}{2}$ cm hög. Jäm gro-
rens längd = 9 cm och den breda, vrida äro
fästade, har måtten: $l = 45$ br = 17,5 och
fjällek = 3.

3/ Rylen, de s. k. "nitens" $l = 12$ och fjällek = 5
Djupet i skärarna, de s. k. "ällarna" = 1,5 */
Ågore: Anders Svensson, Näst, Taimo.

Men lade repen för i kiden
av hörgarn (tingarn). Det garnet
var starkt och bra. Men använde de
*/ de äro bild 1 i kiden

färdiga repen till tändlar till maten,
hur veta, och ofta till bogarne.
Det var lenare än vanliga lastreper,
hur veta. Ofta hade man gjort sådana
reper till bänkar till alarna.

Det var mest behollareper
man använde. Men flera hade
och fyrbollareper, fast det går ju
inte att lägga på denna repläggare.
Den finns bara på järnspröt.

Först grände man de be-
hollarna mellan ryggsidan och rep-
läggaren, så att garnet var likt gäst.
Då, när allt var färdigt till att
läggas, började man fördrinda till
på repläggaren. Då vreds bollarna runt

men de gingo inte ihop, han var
så om en stund fick man börja veva
på "uppsländen". Då skarna hade
gått samman sköt man in näken
mellan dem. Den skulle sedan glida allt
efter repet var lagt. Det var till att
varya alldeles längden, han vevde. Man
fick "lätta" fint, så att repet smorde
sig ordentligt. Man kunde på samma
sätt lägga näken av vattenkram. De kalla-
des vevsög.

När repet var färdigt fick man
slå knut på ändarna, så att det inte
smorde upp sig. Var det väl "lagt", så
hade man dock inte något att frukta.

(På nästa sida syns näken och på
den sista följande sida syns heros-reptyggingen)

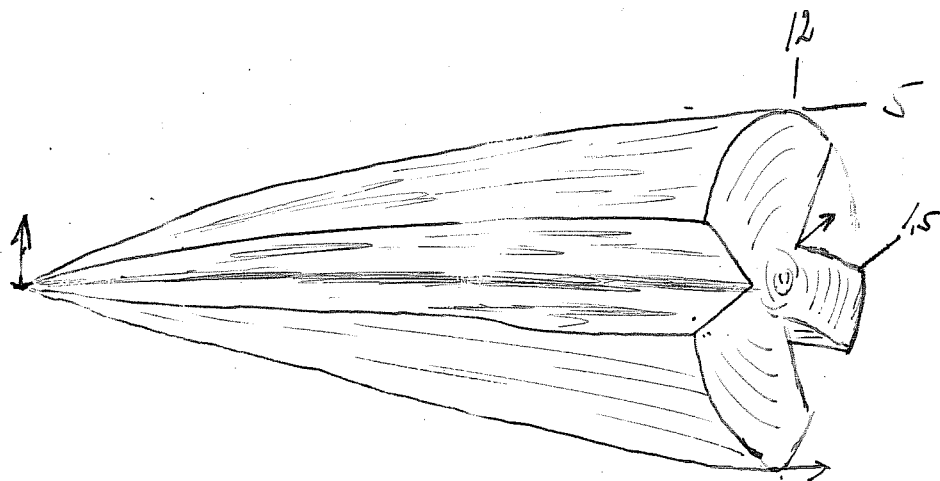
Bild 2.

5069

Nät (pygl)
för replätggringen.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

9



(Beskrivning se bild 1.)

Ägare: Anders Lennon, Nät, Timv.

Skriv endast på denna sida!



Bild 3.

Reptläggning med
"heltågen".Själva reptöjnings-
apparaten är provisoriskt
uppställt på en bänk.

Snors grekar den fast

i lörpaskerna till en dörr i ladugården o. d. Obrak
riken är insatt mellan brädorna i rikthig ^{med grekar} och den
s. k. ryggstämman.